

Karin Fossum
Den onda viljan

Översättning Helena Örnkloo och Ulf Örnkloo

Forum

Tidigare utgivning

Evas öga 1998
Se dig inte om! 1998
Den som fruktar vargen 1999
När djävulen håller ljuset 2000
De galnas hus 2001
Älskade Poona 2001
Svarta sekunder 2002
Jonas Eckel 2003
Natt till den fjärde november 2004
Mordet på Harriet Krohn 2005
Brott 2007
Den som älskar något annat 2008

Citaten ur Koranen är hämtade från
Mohammed Knut Bernströms översättning.

Bokförlaget Forum, Box 3159, 103 63 Stockholm
www.forum.se

Norska originalets titel Den onde viljen
Copyright © Cappelen Damm AS 2008
Omslagsfoto Getty Images
Omslagsdesign Nina Leino
Satt hos Ljungbergs sätter i Köping
med 11/14 Meridien
Tryckt 2009 hos ScandBook AB i Falun
ISBN 978-91-37-13477-2

Tjärnen, som kallades Dødvannet, låg som en brunn mellan branta fjäll, och gick man i, sjönk man ner till knäna i den gungande gyttjan. En bit från stranden, delvis dold av några granar, låg en timmerstuga. I fönstret stod Axel Frimann och tittade ut. Det var midnatt den trettonde september, och månen kastade ett blåvitt sken över tjärnen, det var något magiskt över det hela. När som helst, tänkte Axel, kunde Näcken stiga upp från djupet. Just när han tänkte tanken, tyckte han att vattnet rörde sig, en krusning som om något var på väg upp. Men sedan hände inget mer, och ett leende som ingen såg kom och försvann i hans ansikte. Han föreslog för de andra att de kanske kunde ta en tur med båten, har ni sett ljuset, frågade han, det är helt otroligt.

Philip Reilly satt och läste en bok. Han kastade med det långa håret.

– Kanske det, sa han, en båttur. Vad säger du, Jon?

Jon Moreno var försjunken i brasan som brann i öppna spisen. Lågorna gjorde honom varm och yr. I handen höll han en karta med ångestdämpande medicin,

var fjärde timme pressade han en tablett genom folien och stoppade den i munnen.

Om han ville följa med på en båttur?

Han såg på Axel och Reilly. Det var något med deras ögon, något undvikande, tänkte han, men jag är ju inte helt mig själv, jag är sjuk och går på mediciner, ta det lugnt, de är mina vänner, de vill mig bara väl. Men han ville inte följa med på någon båttur, inte mitt i natten i det kalla månljuset. Han litade inte riktigt på sig själv. Här inne vid brasan kände han sig trygg, här inne mellan timmerväggarna, tillsammans med goda vänner, för de var väl vänner? Han försökte fånga Reillys blick, men Reilly hade rest sig, han fumlade med något i en hylla.

– Det är viktigt att du rör på dig, sa Axel, ångesten blir bara värre när du sitter still. Blodet måste få rinna runt i kroppen och cellerna måste få syre, kom igen.

Jon ville inte göra dem besvikna, de gjorde det för honom, de ville ge honom en upplevelse, och av den varan hade han inte mycket på sjukhuset. Bara långa, händelselösa dagar, en oändlig vandring i korridorerna. Nu log de uppmuntrande mot honom, Axel med sina mörka ögon, Reilly med sina grå. Därför reste han sig mödosamt från stolen samtidigt som han fingrade på pillerkartan i fickan, han gick ingenstans utan den. Han tog mobilen som låg på bordet, men la ifrån sig den igen. Ångesten gick genom kroppen som elektricitet, det satt en djävul och vred på en strömbrytare, tänkte han, av och på, av och på, ända tills han blev sittande och kippade efter luft.

– Ta på dig jackan, sa Axel. Det är kallt ute.

Jon såg sig om efter jackan, han kunde inte minnas

var han hade lagt den, men Axel hittade den och kom gående mot honom. Reilly blåste ut en fotogenlampa som stod och brann, och det blev alldeles mörkt. Jon böjde sig ner för att knyta kängorna. Först en rosett och sedan en knut. Axel och Reilly väntade.

– Vad ska vi göra med brasan?

– Vi blir inte borta länge, det är ingen fara, sa Axel.
Kom nu.

– Ska vi inte sätta för ett gnistgaller?

Axel ryckte på axlarna.

– Varför inte.

Han försvann in i köket, det skramlade en stund där ute, och så kom han tillbaka med gnistgallret och ställde det framför brasan. Det var av smide och dekorerat med två vargar som visade tänder.

Jon såg på vargarna och på de två vännerna.

– Då är vi väl klara? sa Axel.

Reilly nickade. Jon stack händerna i fickorna, Axel klappade honom på ryggen, handen var varm och trygg, lita på oss, sa handen, vi vill dig bara väl, du är hos de dina.

Det var fredag den trettonde september. De gick ut i den svarta natten och hämtade årorna som låg i skju-
let.

En smal stig ledde ner till Dødvannet.

*

Båten låg uppochner i vassen, grön och svällande som en ärtskida. Axel och Reilly tog tag i den och vältte den runt. Inuti var den smutsig och hal, och i månskenet såg de att ett litet djur kröp över kanten och försvann.

– En skogsödla, sa Axel.

Jon stod med händerna i jackfickorna. Han blängde skeptiskt på båten, han hade inte lust att sätta sig på de smutsiga tofterna. Axel läste hans tankar, han drog över tofterna med jackärmen.

– Sätt dig längst bak, befallde han.

Jon klev lydigt i båten. Han såg på det svarta vattnet, det kanske inte ens fanns någon botten, bara en oändlighet av gyttja. Det skulle kanske vara skönt att bara sjunka, tänkte han, att stänga av strömmen av ångest genom kroppen för gott. En sprängande smärta i huvudet och en brännande sveda i lungorna, så var det över. Axel och Reilly sköt ut, båten gled lätt genom vassen, Jon kände att den gungade från sida till sida. Han satt alldeles stilla på toften, en mager pojke med små händer. Hans blick vandrade över landskapet, de branta fjällen som omringade tjärnen. Axel och Reilly tog var sin åra, tvekade lite innan de hittade takten. Båten tog fart.

– Se på ljuset, sa Axel.

Månskenet var kallt och vitt, allt omkring dem hade ett metalliskt sken. Reilly koncentrerade sig på att ro, båten gled stilla över tjärnen, vattnet droppade som silver från årorna. Jon klamrade sig fast vid toften med båda händerna. Han var omringad av mörkret och det svarta vattnet, och nu kändes ångesten som en tagg.

Axel bröt tystnaden.

– Och din psykolog, Jon? Kan du prata med honom?

– Henne, rättade Jon. Hon heter Hanna Wigert. Ja, henne kan jag prata med.

– Hur gammal? ville Axel veta.

– Fyrtio, kanske, sa Jon. Förresten är hon psykiater.

– Det går väl på ett ut, menade Axel.

– Nej, sa Jon, det går inte på ett ut.

De rodde med långa, kraftiga tag.

– Och ni pratar om allt möjligt? frågade Axel.

Jon tittade bort.

– Vi gör väl det. Mest om barndomen, sa han. Men det var ju inget fel på min barndom.

Han kände sig svimfärdig. I månljuset var Axel blåvit i ansiktet, och ögonen var som svarta hålor.

– Men din pappa drog, sa Axel. Det kan väl inte ha varit så lätt?

Jon kröp ihop på toften.

– Folk mister varandra hela tiden, sa han, de lever ju vidare för det. Det gjorde jag också. Det gick fint, vi klarade oss bra.

Axels åra skar som en kniv genom vattnet.

– Nej, det där är ju bara snack. Vi vet ju vad det handlar om allihop. Eller hur, Jon?

Det blev dödstyst i båten.

Jon hängde med huvudet, han hade problem med att andas, och Hanna hade förklarat för honom vad han skulle göra när det hände. Res dig upp, hade hon sagt, så att lungorna får plats att utvidgas. Men han vågade inte resa sig upp i båten, därför blev han sittande framåtböjd och drog efter andan.

Reilly började mumla en vers han hade lärt sig utantill.

– "Om Gud med en gång skulle straffa människorna så som de förtjänar, skulle Han inte lämna en enda levande varelse kvar på jorden; men Han ger dem uppskov till en av Honom fastställd tidpunkt. Och när den-

na frist har löpt ut skall de få erfara att Gud inte förlorar någon av Sina tjänare ur sikte.”

– Jösses, sa Axel, det må jag säga. Du kan din bibel.

– Koranen, Axel, Koranen.

– Det går väl på ett ut?

– Nej, sa Reilly, det går inte på ett ut.

Axel stack handen i jackfickan, den kom upp igen med ett paket Marlboro. Lågan från tändaren fick hans ansikte att blossa.

– Varför stannar vi? frågade Jon.

– Ska bara röka lite, svarade Axel.

Jon stirrade ner på sina fötter, och nu mådde han illa. Han var långt från stugan och ännu längre från sjukhuset. Jag är i vägen för dem, tänkte han, jag är den svaga punkten. Jag klarar inte det de klarar. Axels blick glöder på samma sätt som cigaretten, jag blir aldrig fri från den där blicken. Reilly blängde ner i durken. Han verkade också vara illa till mods, han var liksom för stor överallt, benen och armarna var för långa. De stora händerna vilade på knäna. De hörde något prassla inne på land, det kanske var en fågel som flög i väg, tänkte Jon. Axel drog in rök igen. Jon uppmärksammade rörelsen, han följde glöden med ögonen, den hade en nästan hypnotisk verkan på honom. Varför säger de ingenting? tänkte han. Vad väntar de på? Vill de egentligen bli av med mig, var det därför de kom och hämtade mig på sjukhuset, var det därför de ville ut på tjärnen, i mörkret? Skräcken kom långsamt smygande, och det var ju egentligen fånigt, de var hans vänner, inte fiender, han förebrådde sig själv, sitta här och vara harig som en unge, det gick inte an. Skärp dig, Jon Moreno.

Men han klarade inte av att skärpa sig. Den som kun-

de flyga i väg som fågeln, tänkte han, bort från allting, från ångesten och förebråelserna. Han reste sig från toften, långsamt, som en sömngångare. Sedan föll han över bord.

Allt skedde sakta och stilla, bara ett litet plask som övergick i små ringar på vattnet. Sedan var han borta.

Reilly for upp, båten gungade, han ville hoppa efter, men Axel drog ner honom igen.

– Låt bli! ropade han. Du klarar det aldrig. Du får inte upp honom i båten igen, kläderna kommer att väga ett ton, och ni dras ner bägge två. Låt bli!

– Jon kan inte simma, skrek Reilly.

Axel höll fast honom. Det blev lugnt i båten.

Vattnet låg blankt och stilla.

De drog upp båten på land.

Allt hade gått så fort, Reilly hade inte ens haft tid att tänka, men nu tänkte han. Och Jon hade också tänkt, medan han svalde det kalla, gyttjeaktiga vattnet, han hade tänkt medan han sjönk till botten, att nu var det över. Det var över. Men jag är fortfarande här, tänkte Reilly, och jag vaknar varenda dag med ett stön. De gick in i stugan. Axel tände fotogenlampan, brasan hade slocknat, bara lite glöd fanns kvar. Han tog bort gnistgallret med de två vargarna och slängde in en ny kubbe, det flammade upp igen. Reilly slog sig ner på en stol, han satt och hängde med de stora nävarna på låren. Sedan tog han snabbt upp en liten flaska ur innerfickan. Den påminde om de där små schampoflaskorna man brukar få på hotell, och den var fylld med en klar vätska. Han hällde lite i korken och svalde.

– Vad är det du håller i dig? ville Axel veta.

– Gobbe.

– Och vad är gobbe?

Reilly blundade.

– Tjata inte om det nu. Det är ett ämne som finns naturligt i hjärnan, jag bara höjer nivån.

Han satt stilla och väntade på ruset, som snart skulle fylla huvudet och kroppen, snart kände han sig lätt som en kork, och en våg lyfte upp honom, och smärtan som han alltid levde med rann bort som smältvatten.

– Vad ska vi göra? frågade han.

Axel väntade länge innan han svarade.

– Jag har ett förslag, sa han. Vi gör ingenting. Vi väntar tills i morgon, då ringer vi. Vi säger att Jon har gått ut medan vi låg och sov. Att vi vaknade och såg att hans rum var tomt. Det blir enklare så. Det är mitt i natten, och det tar flera timmar att köra. De kan inte dragga nu i alla fall. Vad säger du, Reilly?

Reilly skakade på huvudet.

– Vi måste ju ringa, sa han. Vart ska vi ringa, tillade han, vem är det som kommer?

– Det kommer dykare, sa Axel. Det kommer folk från polisen och från Röda korset. Och kanske har de hundar med sig. Det kommer att myllra av folk här. Dessutom är det en annan sak jag tänker på, sa han. Jag har inte lust att berätta för Ingerid att vi satt och såg på medan Jon drunknade. Jag vill inte vara en större del av det här än vad jag är tvungen till. Det var Jons val.

– Men han hade ju inget val, sa Reilly.

– Han var sjuk, sa Axel.

De blev tysta igen framför brasan. Ruset förde bort Reilly.

Dessutom var det skönt för honom att Axel gick in och bestämde.

– Vi måste vara överens om några viktiga saker, sa Axel. Jag vaknar först. Jag ser att Jon är borta. Jag skyndar mig att väcka dig. Vi rusar ut i skogen och ropar, men efter en timme ger vi upp och ringer efter hjälp.

– De kommer att fråga hur Jon mår, sa Reilly. Om vi märkte någonting.

– Vi märkte inget särskilt, sa Axel. Jon var precis som vanligt. Och vi har inte hittat något brev. Vi måste ta fram hans sovsäck, den är ju fortfarande i fodralet. Vi säger att han gick och la sig klockan tolv, och sedan dess har vi inte sett honom.

De gick in i det minsta rummet, där Jon brukade sova. Reilly rullade ut sovsäcken och la den på sängen, han drog ner blixtlåset och bökade runt lite. Axel la en arm på Reillys skuldra.

– Vi sätter oss. Vi tar en öl.

– Han gick rätt i, sa Reilly.

– Jag vet det, sa Axel.

De tog plats framför brasan igen. Reilly mötte Axels blick i det flackande skenet.

– Du tycker att det är ganska lägligt, va? Att han är borta.

Axel bet ihop tänderna.

– Nu tycker jag att du ska tänka noga på vad du säger, sa han.

– Jag har lagt märke till dig några gånger när du ser på honom, sa Reilly. Jag tror att Jon uppfattade dig som hotfull. Att du gick och antog saker om honom hela tiden.

– Din fantasi skenar i väg, sa Axel. Inte mer droger

nu, du blir så flummig. Du får hålla dig klar i morgon när det kommer folk.

De satt en stund under tystnad igen.

– Ska vi verkligen inte ringa? sa Reilly. Ska vi inte ringa med en gång och be om hjälp?

Axel reste sig och började gå omkring i rummet.

– Att ta sitt liv är ett val man gör själv, och jag vill inte, bokstavligt talat, vara vittne till det.

– Men vi var ju vittnen. Och vi måste prata med hans mamma. Hon kommer att fråga om allting. Hon kommer att förebrå oss för att vi inte var mer uppmärksamma.

– Det är därför jag vill ge polisen en annan version, förklarade Axel. Han gick ut ensam. Vi kunde inte göra något, för vi låg och sov. Men vi är självklart förkrossade, kan du fixa det?

Reilly tittade dystert på honom.

– Ja, sa han. Det är inget problem att vara förkrossad.

*

Reilly vaknade tidigt.

Ljuset skar in genom en glipa i gardinen, och med en rysning kom han ihåg allt som hade hänt. Han tänkte att Jon hade gått i döden för honom och Axel, att han hade tagit på sig skulden för att han var den svagaste, för att han var den länk som kunde brista. Men vi förtjänar väl inte döden någon av oss, tänkte han, vi är inte onda människor. Nu sken solen in genom fönstret som en ficklampa, den borrade fast honom i madrassen. Hans första ingivelse var att pressa sig in mot väg-

gen och blunda, inte stiga upp igen, inte bry sig om någonting mer. I stället kröp han ur sovsäcken, drog på sig de gamla manchesterbyxorna och öppnade dörren till vardagsrummet. Där stod Axel och såg ut genom fönstret.

– Jag var nere vid vattnet, sa han.

– Varför det?

– Måste bara kolla. Om allt var okej.

Reilly såg förvirrat på honom. Det långa håret hängde ovårdat efter timmarna i sängen, han såg ut som ett troll, med framskjutande haka och skarp, krökt näsrygg.

– Ingenting är okej, sa han.

– Säg inte så där, bad Axel.

– Man det är ju sanningen.

Axel slog sig ner i soffan och la benen på bordet.

– Det här med sanningen har vi diskuterat. Det är många sanningar som borde få vila i frid. Tänk om folk skulle tala sanning hela tiden, det skulle inte fungera. Samhället skulle gå under. Vi måste bygga varenda dag på nytt. Något som folk kan se, uthärda och tro på.

– Tala för dig själv, sa Reilly. Andra tycker annorlunda än du.

Axel såg trotsigt på honom.

– Men tänk på Jons mamma, när hon får höra att hon har förlorat honom. Tänk på hur illa det är. Och tänk dig om hans rykte dessutom skulle bli grovt nedsvärdat och hon kommer på att sonen inte var den hon trodde att han var. Hur ska hon kunna tackla det? Kom inte här och snacka om sanning, folk står inte ut med den. Folk vill inte ha den heller. Fatta det!

Han reste sig häftigt och stormade ut i köket. Reilly

hörde att han skramlade med kaffepannan och öste vatten från en hink. Själv gick han in i sovrummet och fick på sig en T-shirt. Han gick till fönstret och såg ut över Dødvannet, det låg där som en grönsvarv spegel. Kanske var Jons tunna kropp redan täckt av gytta, så att dykarna inte skulle se honom i lyktskenet. Jon var liten och tunn, Jon kunde misstas för att vara en stock, en obetydlig ojämnhet på botten. Han slet sig loss och gick ut ur stugan, föll ihop på trappan, den bestod av två stora stenhällar.

Axel kom gående efter.

– Ta det lugnt, sa han. Jon har varit sjuk länge. Vi såg att det skulle komma.

Reilly blev sittande med huvudet i händerna, oförmögen att tala. Han behövde verkligen något lugnande, men Axel hade förbjudit honom att ta något tills allt var överståndet. Ordet överståndet ekade i hans huvud, som om de hade begått ett brott, som om de hade knuffat Jon ur båten.

– Jag har självklart tänkt på det, sa Axel, det medger jag. Vad tror du Jon har gjort på avdelningen? Han har gått i terapi, och han har pratat. I fyra veckor har han pratat. Han har blivit uppmanad att berätta allt, det allra innersta, det som plågar honom, det som ledde till sammanbrottet. Förr eller senare skulle sanningen ha kommit fram. Den skulle ha krossat oss, och vi skulle inte ha suttit här vid vattnet. Hör du vad jag säger?

– Vi vet ingenting om hur han skulle ha hanterat det, sa Reilly, du bara gissar. Folk klarar sig igenom allt möjligt.

Axel hittade en pinne och rotade runt i jorden framför trappan.

– Det blir knappast något snack om det här, sa han. Jon var inlagd på Ladegården på grund av ångest och depression och han tog mediciner. Polisen kommer ganska snabbt att se ett sammanhang. Under tiden får vi vara glada för vår frihet.

– Om friheten blir en pina, sa Reilly, då är den inte mycket värd. Du känner inte smärta som andra, tillade han.

Han blev sittande och stirrade in mot skogen. Från hans plats såg den dunkel och hemlighetsfull ut, med svarta granar. Ljuset strilade ner genom trädskronorna i långa sneda pelare. En tall hade fallit omkull, roten spretade dramatiskt i allt det gröna, som en klo. Då fick han syn på något vitt mellan träden, något som glimtade till. Axel följde handen som pekade.

– Det är någon där, sa Reilly.

– Nej, håll nu käften, svarade Axel.

Reilly hade rest sig, han stod och skuggade ögonen med handen. Han tvivlade inte en sekund på att något rörde sig mellan stammarna.

– Du är väl inte påtänd? sa Axel.

– Det kommer folk, sa Reilly.

Han ställde sig häftigt upp.

– Tänk om någon såg oss i natt. Det ligger väl fler stugor här uppe, de kan ha stått och tittat på oss med kikare. Det var ett helsikes månsken.

– Kråkorna såg oss, sa Axel. Och de skvallrar antagligen för skatorna, och så är det ute över hela skogen med en gång.

Reilly vankade runt på långa ben.

– Det är något som kryper, upplyste han. I ljungen där borta, till höger om tallarna. Fan, jag är helt säker.

De gick över gårdsplanen, tog sig förbi några buskar och kikade in mellan granstammarna. Reilly började springa, han drog över stock och sten, det långa håret fladdrade som manen på en häst. På marken, vid foten av ett träd, låg en död katt. Och intill kattan låg fyra kattungar, också de döda. Men en femte kravlade bort genom gräset.

Det hände något med Philip Reilly. Åsynen av kattungen som hjälplöst kravlade genom ljungen berörde honom. Han hade aldrig sett något så litet, något så utsatt som det här lilla pyret. Nattens händelser hade gjort honom sårbar, och han smälte som smör i solsken.

– Han du sett, sa han, en sådan liten en.

Axel stod förundrat och såg på. Den store Reilly med de kraftiga nävarna böjde sig ner och plockade upp kattungen, den var vit med några grå fläckar. Ur den tandlösa munnen hördes ett svagt pip. Ögonen var nätt och jämnt synliga, överraskande blå, svansen var en trådsml stump.

– Jag tar den med mig in, sa Reilly. Han måste ha mat.

Axel tog tag i honom för att få honom att vakna.

– Hallå, sa han, vi har en del att göra, vi måste ringa. Du kan inte hålla på med den där kattungen nu, du är ju inte riktigt klok.

Reilly viftade undan honom. Han gick mot stugtrappan med kattungen i händerna, den vägde bara några gram. Han slöt ena handen till hälften, den levde runt i handflatan.

– Har vi någon mjölk?

– Nej, sa Axel. Katter ska inte ha det heller, de ska ha vatten, de blir tjocka annars, komjolk är svårsmält.

– Tjock?

Reilly lyfte på handen.

– Har du sett hur mager han är? Han väger ingenting.

Axel gick förbi honom och in i stugan, Reilly kom efter, han höll krypet som ett nylagt ägg, hela den långa, gängliga gestalten var koncentrerad på det lilla djuret. Han öppnade ett skåp. Rotade runt mellan kartonger och påsar.

– Torrmjök?

– Nej, sa Axel.

– Kondenserad mjök?

– Det finns inte.

Nu såg Reilly sorgsen ut.

– Vi klarade inte av att rädda Jon, sa han, men vi ska rädda den här. Ett liv väger upp ett annat liv. Det står i Koranen. Vi skulle ha haft en skokartong och en handduk, tillade han. Har vi någon kartong?

– Sätt den ifrån dig, förmanade Axel, vi måste prata med varandra. Vi måste vara överens om saker och ting, kan du försöka fokusera i fem minuter? Varför tog du med dig kattungen in, du kan inte hålla på så här. Har du tagit något?

Reilly låtsades inte höra honom.

– Vatten, sa han. Leta reda på en skål. Jag kan koka gröt på brödsmlur. Tog du inte med dig en limpa?

Han satte ifrån sig kattungen på köksbänken, där den blev stående på skälvande ben. På översta hyllan i skåpet hittade han en tom kakburk, den var dekorerad med Disneymotiv, han kände igen Askungen och Snövit och Pinocchio.

– Den här passar bra. Den här burken står bara och skriker efter en inneboende.